

El curandero «MOREU», de Darnius

per
J. Gironella i Garañana

En un lloc ben atractiu com és la Vall de «La Farga», per on discorren les aigües del riu Muga, teatre que fou de lluites sagnants i de fets heroics i que encara hi queden alguns vestigis de la que antany fou important manufactura de material de guerra, coneguda per «La Farga Reial», assolada pels francesos l'any 1794 i situada junt als límits dels termes municipals de Sant Llorenç de la Muga i de Darnius, en un assolat paratge enclavat en aquest últim on s'hi poden veure les runes d'una modesta casa, lloc que més tard hi fou edificat el «Mas Palomeres».

En el que podríem dir primitiu mas «Palomeres», doncs, va venir al món el 15 de setembre de l'any 1794 el nostre personatge, en Josep Llosa i Forch, després conegut amb el sobrenom de «Moreu», fill legítim de Josep i de Solina, ambdós naturals de Darnius.

El nom o millor dit el motiu de «Moreu» —segons l'historiador empordanès Pella i Forgas—, fou degut a estar casat amb la vídua d'un tal Moreu i no perquè —com han dit alguns—, «fos bru, puix era blanc, nerviüt i fort, bona estampa del tipus baronívol», tan característic de l'home empordanès.

La seva infància fou atzarosa i va transcórrer dintre de la major pobresa, tota vegada que els seus progenitors, a conseqüència de la guerra d'aquells temps, varen perdre tots els seus béns. Ben prompte el petit Josep es va incorporar a les tasques dels seus pares, realitzant les feines de pastor, terrassà i carboner. Això féu que no conegués altra instrucció que la que va poder donar-se per si mateix, aprenent una mica de llegir i d'escriure. Això no obstant, des de molt jove va demostrar unes extraordinàries qualitats naturals i una gran disposició per al guariment de fractures i desiligorament pràctic d'aïtal matèria, conegut amb el nom d'en «Josep de l'Oliveda».

No va tardar que el seu renom traspassés els límits de Darnius, a la qual població havia passat a habitar amb els seus pares i, estenent-se primer per tota la comarca després d'arribar fins als més apartats racons de la regió i àdhuc fora d'ella, afluïnt a la població del «Terra Prim» gents de molt allunyades terres i de tots els estaments, amb l'esperança de veure guarits els seus mals.

En «Moreu» no volia sortir del poble per fer cap cura, tota vegada que els cirurgians li tenien declarada la guerra a mort, amenaçant-lo més d'una vegada que el farien arrestar, al propi temps que una campanya d'insídies i de calúmies s'havien propagat contra el modest curandero, el qual, però, no defallia i continuava mig d'amagat les seves cures amb el major desinterès i sense intentar disputar cap lloc als qui s'havien convertit en els seus acèrrims adversaris.

Prova d'aquest desinterès amb què actuava, que mai no havia posat preu no havia exigint res per les seves intervencions, limitant-se cada

u a pagar-li el que li semblava i, àdhuc, acontentant-se moltes vegades a rebre solament unes paraules d'agraïment, essent incomptables els pacients que amb les seves cures els hi va tornar la salut del membre lesionat i l'alegria de veure's lliures de l'angoixa d'un impediment físic, que abans de la seva cura consideraven incurable.

Es conta que un bon matí es va presentar a Darnius el veí de Terrades, Ramon Moncanut i plorant i esbufegant va suplicar a en «Moreu» pel que més volgués i al preu que fos, es traslladés al seu poble on hi tenia un fill estirat al llit a conseqüència d'una caiguda des d'un finestral de la casa, en intentar abastar un niu, de resultes de la qual s'havia trencat una cama i un peu. En «Moreu» sense immutar-se, si bé comprenent la pena i la tribulació del pare, donant-li un cop a l'espatlla, li va dir: —No vos desespereu; retorneu al poble, parleu amb el cirurgià Burgas i digueu-li que si no hi té cap inconvenient iré a veure el vostre fill. De no estar-hi conforme, com comprendreu m'és impossible sortir del meu domicili per a tal cosa, ja que em podria portar un greu perjudici.

El bon pare molt apesarat, va desfer el camí gairebé corrent i en arribar al poble, sense perdre temps, es va dirigir a la casa del cirurgià exposant-li la negació d'en «Moreu» de veure el seu fill sense el seu assentiment, i el cirurgià Burgas, complanyut davant les súpliques del pare, va accedir a tal visita.

Avisat immediatament, el mateix dia en «Moreu» es va traslladar a la casa del nen accidentat i previ el corresponent examen, va recompondre la cama i el peu fracturat, recomanant que es quedés al llit uns quinze dies a l'objecte d'evitar cap mena de moviment.

—Més endavant, va dir a n'el pare, que el carreter li fes unes croses i, en qüestió d'unes poques setmanes, el nen tornaria a abastar nius, com efectivament així va succeir.

Molt agraït i com a pagament de tan gran servei, després el pare del noi va comparèixer a la casa d'en «Moreu», fent-li entrega d'un sacquet de figues seques i d'un altre de nous.

També es conta que, en aquell temps, el Capità General de Catalunya, senyor Dulce, tenia un fill que solament podia caminar de quatre grapes, sense poder aixecar-se de terra per si mateix. Cansat el pare de provar remeis i medicaments, a la vegada que consultar els més famosos metges, coneixent la fama del curandero «Moreu», va disposar que el cridessin perquè anés a veure el seu fill. En «Moreu» de moment s'hi va resistir, temorenc que fos víctima d'una mofa; però varen ésser tants els precs i tanta la insistència que finalment hi va accedir.

No obstant la gran personalitat que anava a visitar, i a la vegada efectuar un viatge a la ciutat comtal, en «Moreu» no va variar en res

la seva habitual vestimenta: Espardenyes de betes, barretina plegada, una faixa de tres pams d'ampla que li servia de butxaca i un garrot de plançó de suro. El metge de capçalera en veure entrar en «Moreu» a l'habitació del pacient i contemplar aquell tipus de «pagès», no va poder més que esclafir a riure, senyal al propi temps que ningú no creia les seves meravelloses cures i que tot obeïa a un engany. Ben aviat va haver de canviar d'opinió i comprendre l'equivocat que estava en els seus primers judicis sobre l'humil curandero. Aquest immediatament va saber conèixer de manera clara el mal que afligia el pobre nen, que als pocs dies de la seva intervenció, amb l'ajuda de dos bastons començava a caminar i a sostenir-se.

Els pares no s'hi veien de contents. La muller del general plorava de satisfacció no sabent com agrair i recompensar en «Moreu» la seva felicitat intervenció. El general va manar enganxar a un magnífic cotxe, el millor troc de cavalls perquè en «Moreu» passegés per tota la ciutat i li fossin mostrats els llocs més atractius.

No va tardar molt a ésser sol·licitat per anar a una important població de la costa, per efectuar una cura, on fou detingut a la seva arribada. Però, poc va durar la seva detenció, ja que assabentat de tal afer el general Dulce, a les poques hores i pel seu manament era posat en llibertat.

Un dels últims que va assistir a Darnius mateix, va ésser el fillet d'una família vinguda caminant des de terres d'Aragó i al qui portaven a coll, arribant els pares abatuts i gairebé famolencs per la llarga caminada. Amb grans plors i desconsol varen exposar a en «Moreu» les seves calamitats i misèries i li anunciaren que no podrien pagar-li el seu treball si es dignava intentar la curació del seu fillet, tota vegada que el seu modest capital era solament de dos rals. El «Moreu» no solament va assistir el petit, sinó que amb la seva peculiar generositat va socórrer aquells dissortats pares amb unes quantes monedes. L'agraïment d'aquella família, a la qual no solament els havia guarit el fill, sinó que, encara, els ajudava materialment, fou indescriptible.

Josep Llosa i Forch, el popular «Moreu», va morir a Darnius el 19 de setembre de l'any 1878 i va ésser sepultat en el cementiri d'aquella població, si bé ignorem si hi té dedicat un permanent record com es mereixia.

No obstant aquest pietós record de la figura de tan volgut curandero, ha vingut perdurant a través de les generacions, assenyalant en «Moreu» com un home modest i afable que, al seu pas per la vida, va sembrar els millors favors i la seva incansable, generosa i humanitària tasca, va ablanir un sens fi de dolors i retornar l'alegria a moltes llars.

Que el Senyor l'hagi premiat amb el descans etern!